

VAN HET BESTUUR

Een nieuw financieel systeem, deel 2

In de vorige Koevoet Nieuwsbrief stond ons voorstel voor een nieuw financieel systeem. De reacties die we van jullie hierop ontvingen waren wisselend positief en negatief. Slechts van een paar boeren en burgers was er stevige kritiek. Er is dan ook besloten het nieuwe systeem toe te passen.

Even ter opfrissing: als adoptievriend merkt u er niets van. U blijft hetzelfde betalen. Het verschil zit bij de boer, die geen (trapsgewijze) contributie meer betaalt. In plaats daarvan houden we per adoptiekoe €10,- in voor de noodzakelijke administratie, promotie en communicatie.

Dit systeem is veel eenvoudiger en transparanter dan een trapsgewijs systeem voor boeren of burgers met meerdere adoptiekoeien. Bovendien maakt dit systeem het voor kleine boeren (met weinig adoptiekoeien) al interessant om mee te (blijven) doen. Een (terechte) reactie van een boer was dat grote boeren zelfs een klein voordeel behouden omdat alle boeren twee open dagen dienen te verzorgen.

We hebben met dit stukje tevens gereageerd op de reacties op de vorige nieuwsbrief. En zo hoort het in een gezond systeem waarin verbinding voorop staat. De verbinding tussen boer en burger waaruit het project adopteer-een-koe al jarenlang zoveel mooie dialogen en ervaringen voortbrengt. Houdt deze verbinding in gedachten als u de komende maanden elkaar weer ontmoet op de open dagen op de boerderij. Het bestuur van Stichting Koevoet wenst jullie daarbij open en stimulerende gesprekken toe.

Voor ons als bestuur en organisatie is het goed deze 'hobbel' voorbij te zijn. Nu kunnen we ons richten op andere zaken zoals fondsenwerving en promotie. Tegelijkertijd werken we aan een nieuw systeem waardoor die €10,- in de toekomst naar beneden kan, zodat er meer overblijft voor de boer, het land en de koeien. Onze eigen wens dit jaar is om ons meer te verbinden met de politiek. Adopteer een Koe is een uniek netwerk van boeren en burgers samen. Dat mogen we best wat meer laten zien.

AEK NIEUWS

Wijsheid komt met de jaren

Carla Aarts is veterinaire natuurgeneeskundige. Voor haar afstuderen deed zij onderzoek naar de meerwaarde van de oudere koe. Als ik Carla vraag waarom zij dit onderwerp koos, vertelt zij me dat het haar opviel dat oudere dieren zelden gebruikt worden in de landbouw. Terwijl ze vaak zo waardevol zijn.

Daarom wilde zij graag de positieve kanten van oudere koeien onder de aandacht brengen.

Koeien worden in de melkveehouderij vaak niet ouder dan 5 of 6 jaar, terwijl ze pas in hun 7^e levensjaar volledig volgroeid zijn en op hun natuurlijke productietop zitten. Hoe komt het dan dat koeien toch vaak korter op het bedrijf blijven? Er wordt van de doorsnee melkkoe erg veel gevraagd. De gemiddelde koe moet 8.000 liter melk produceren per jaar. Ze is gefokt op melkproductie en met de hoge productie-eisen gaat dat ten koste van andere eigenschappen zoals weerstand en gezondheid. Veel koeien krijgen last van uierproblemen, of ontstekingen aan hun poten of klauwen. Sommige koeien worden onvruchtbaar. Als een koe niet meer op hoog niveau produceert of te vaak ziek is, dan wordt ze afgevoerd naar de slachterij.

Dat is jammer, want oudere koeien hebben ook veel waarde voor een bedrijf. Zij kennen de routines van het bedrijf. Een oudere koe kent de wegen op een boerderij goed. Dat geeft zij weer door aan de jongere generatie. Het is gemakkelijker voor de boer om te werken met een oudere koe waar hij al een relatie mee heeft opgebouwd. En een oudere koe straalt rust uit waardoor de hele kudde rustiger en handzamer wordt. Dit werkt net zoals bij mensen: als je een groep pubers bij elkaar zet die samen boodschappen moeten doen en koken, brengt het toch een hoop meer rust als daar een volwassene bij is die wat leiding kan geven.

Meewerkgedicht

Een gedicht over de meewerkdag bij Joost en Teunie ter Beek in Weesp

Zaterdagochtend, 3 november 2007
hebben wij ons weer naar Weesp begeven
Voor de één even reizen, de ander woont om de hoek
Weer werden wij hartelijk ontvangen met koffie en koek

Al jaren de boom in bij Ter Beek
Terwijl Teunie de werkzaamheden kritisch bekeek
Gelukkig geen commentaar van "Het is maar zo"
Twee takken knip-zagende heren op de foto

In de wei onwillige rammen vangen
Om de gekleurde blokken te vervangen
Niks geen tijd om je te staan vergapen
't moest voor het stempelen van de schapen

Ook klonk ergens heel erg vaag
Het knetterend geluid van een motorzaag
Klussen in de tuin, takje hier struikje daar
Aan het eind van de dag was ook dat voor elkaar

Continuïteit was steeds geborgd
Voor de inwendige mens werd goed gezorgd
Koffie werd steeds weer gebracht
Uiteindelijk 4 lindes weer in volle pracht

Op korte termijn kost het de boer geld als hij wat minder productie vraagt van een koe. Maar aan de andere kant kan het kosten besparen. Als koeien gezonder zijn, hoeft de dierenarts minder vaak te komen. Ook kunnen ze dan langer productief blijven op het bedrijf en hoeven er minder kalfjes aangehouden te worden ter vervanging. De eerste twee jaar produceert het jongvee namelijk nog niets, maar moet het wel gevoerd worden.

Ondanks de voordelen van oudere koeien op het bedrijf levert het een boer op dit moment toch meer op om een hogere melkproductie van zijn koeien te vragen. Daarom is het volgens Carla zo belangrijk dat consumenten betrokken worden bij het productieproces en zien hoe het gaat met de dieren. Adopteer een Koe is hiervan een goed voorbeeld. En als consumenten bereid zijn wat meer te betalen voor de melk, kunnen boeren duurzamer werken en waardevolle oudere koeien op het bedrijf houden. Zo kunnen de koeien zelf ook meer genieten van hun leven. En dat maakt weer gezonde en vitale melk.

Carla runt nu haar eigen natuurgeneeskundig adviespraktijk in Oudenbosch en het loopt goed, steeds meer mensen vinden haar. Ze behandelt op het moment veel dieren van particulieren; honden, katten en paarden. Maar ook koeien zijn zeker welkom!

Geen van de vier meer te herkennen
Dat was wel toch weer even wennen
Het was dan ook een heel ander gezicht
En in de huiskamer opeens meer licht

Tussen de middag aten wij soep en brood
Waarvan een ieder zichtbaar genoot
Plaagstootjes over en weer gegeven
Gaf wel blijk hoe wij zo'n dag beleven

Daarna achter de stal dikke takken met de hand gezaagd
Waarmee onze spieren ècht werden belaagd
Toen namen wij ook graag de vrijgekomen motorzaag
En vielen de takken in rap tempo snel omlaag

Wij hielden het droog, er viel geen regen
En het werk viel ons deze keer ook weer niet tegen
Het was een dag van gezelligheid en veel gesjouw
Teunie en Joost bedankt, het was weer heerlijk, tot gauw!

Adoptievrienden worden boerderijvrienden

Op de Klaverhoeve van Jan en Anette Vrolijk in Oosthuizen zijn de laatste jaren een hoop dingen veranderd. Zoals vele Adopteer een Koe boeren hadden Jan en Anette een melkveebedrijf. Vijf jaar geleden begonnen zij met kalfjes bij de koe te laten. Het ging toen alleen om de kalfjes die later als melkkoe op het bedrijf zouden blijven. De andere kalfjes moesten toch naar de gangbare kalverenmesterij. Je kon immers niet alle kalveren houden en er was nog geen andere afzetmogelijkheid voor deze dieren. "Dit heeft ertoe geleid dat we zochten naar een oplossing voor alle kalveren. Omdat onze koeien genoeg melk hebben voor 2 kalveren, krijgen ze er allemaal een pleegkalf bij, die we van andere biologische boeren kopen."

Daarvoor moesten Jan en Anette wel het aantal melkkoeien terugbrengen, want de stal werd te klein. Stiertjes gaan nu na 10 maanden naar de slager en als er te veel koe kalveren zijn, worden ze als melkkoe verkocht aan andere bio-boeren. Het is voor hen nu moeilijk om door te gaan met het adopteerproject, omdat het niet zeker is of nieuwe kalfjes lang op het bedrijf blijven.

Een nieuwe vorm

Toch wil de klaverhoeve graag het contact met de burgers in stand houden. Voormalige

adoptievrienden kunnen nu kiezen om (voor hetzelfde jaarlijkse bedrag) vriend van de Klaverhoeve te worden. Eigenlijk adopteren zij zo niet een koe, maar een stukje van het bedrijf. En als dank hiervoor krijgen zij 10% korting op de aankoop van een vleespakket.

Als Koevoet bestuur hebben we positief gereageerd op deze nieuwe invulling van Adopteer een Koe. Boeren en boerinnen worden aangemoedigd te denken over vormen die goed passen bij hun ideeën en bedrijf én die daarnaast praktisch uit te voeren zijn binnen het huidige systeem. Het gebruik van waardebonnen zoals bij het eerdere Koevoet concept "vrienden van de boerderij" blijkt in de praktijk een administratief omslachtige manier van werken en er is maar een kleine groep burgers die hiervan gebruik maakt. Zodoende hebben we besloten deze met ingang van 2008 niet meer te gebruiken. In plaats van het gebruik van een waardebon kan het geven van korting aan een vriend van de boerderij een mogelijkheid zijn. De precieze vorm laten we aan de boeren over.

Voor meer informatie over de Klaverhoeve zie:
www.vrolijkvlees.com

Zijn koeien slecht voor het milieu?

Marianne Thieme van de partij voor de Dieren heeft een nieuwe film uitgebracht: Meat the Truth. In de film wordt de koe afgeschilderd als grote milieuvervuiler omdat de teelt van veevoer veel ruimte, kost en omdat koeien broeikasgassen uitstoten. Volgens Marianne is het milieuvriendelijker om in een Hummer te rijden dan om dagelijks vlees te eten. Haar oplossing: we moeten allemaal vegetariër worden. Wij van adopteer een koe zijn positiever over de rol van de koe. Tijd voor een reactie. Wij vroegen Jan Diek van Mansvelt, voormalig hoofd van de vakgroep Alternatieve Landbouw van de Universiteit in Wageningen, voor een interview.

Interview met Jan Diek van Mansvelt

Klopt volgens u de berekening dat een koe jaarlijks net zoveel broeikasgassen uitstoot als een middenklasse auto die 70.000 kilometer rijdt?

“Dat is erg afhankelijk van het voedsel wat een koe krijgt. Als een koe zijn voedsel uit grasland haalt en de meststoffen daar weer op terugkomen, dan is er weinig aan de hand. Een koe is een ruwvoer (gras en hooi) beest, daar is zij voor gemaakt. Als zij te veel

krachtvoer (zoals maïs en soja) krijgt en dus te veel eiwit, dan gaat de stofwisseling de verkeerde kant op en stoot zij meer gassen uit. Ook kost het extra energie om krachtvoer te telen.”

Voor een goede groei van grasland zijn juist dierlijke meststoffen heel goed. Als het gras goed groeit legt het bovendien weer CO₂ vast. De grote grazers zijn er al sinds duizenden jaren. Van oudsher maken ze voedsel van de steppes die niet geschikt zijn voor landbouw. Ze eten het gras wat voor ons mensen onverteerbaar is en dat zetten ze om in vlees. Vlees is voor mensen een goede aanvulling op het dieet.”

Kun je ervoor zorgen dat koeien minder broeikasgassen uitstoten?

“Als je koeien eiwitarm voedt, dus weinig krachtvoer geeft, stoten ze minder uit. Het kost veel energie en grondoppervlakte om krachtvoer te telen, terwijl koeien juist gemaakt zijn om hun voeding uit gras te halen. Als koeien minder krachtvoer krijgen gaat ook het stikstofgehalte in de koeien urine enorm omlaag.

Ook kun je de urine en mest van koeien goed opvangen. Bijvoorbeeld door veel stro in de stal te strooien. De mest en urine worden hierin opgevangen en de gassen vervluchtigen niet.”

Moeten we nou allemaal vegetariër worden, zoals Marianne Thieme zegt?

“Dat is geen oplossing. Voor de melkproductie moeten kalfjes geboren worden en die kunnen niet allemaal op het bedrijf blijven. Bovendien zijn de helft daarvan stierkalfjes. Die worden verder opgevoed en daarna geslacht. Ook een melkkoe zelf wordt op een gegeven moment geslacht. Dus om de zuivelproductie in stand te houden, moet er ook vlees gegeten worden.

Als je uitgaat van een vleesproductie die grondgebonden is, dus waarbij de koeien gras eten en geen krachtvoer krijgen en waar varkens en kippen onderdeel zijn van een gemengd bedrijf, kunnen we ongeveer 300 gram vlees per week eten. Dan moet wel al het vlees van een dier gegeten worden, dus niet alleen de biefstukken. Als je het “restvlees” op een goede manier verwerkt in een lekkere worst of gehaktbal of als soepvlees, dan benut je veel meer. Nu gaat er van al het vlees van een koe die geslacht wordt een groot percentage naar honden- en kattenvoer.”

Hebben koeien ook positieve effecten op het milieu?

“In een gemengd bedrijf hebben koeien de functie van mestproducent waarmee de bodem gericht verbeterd kan worden voor de gewassen die veel voedingsstoffen nodig hebben. De adoptiekoeien van AEK hebben nog een extra positief effect op het milieu omdat de burgers door hun relatie met de boerderij mee gaan denken over duurzaamheid op het bedrijf, en ook zelf weer milieuvriendelijker gaan handelen.”

Voor meer informatie over Meat the Truth en de reacties van een aantal Koevoet bestuursleden, [klik hier](#)

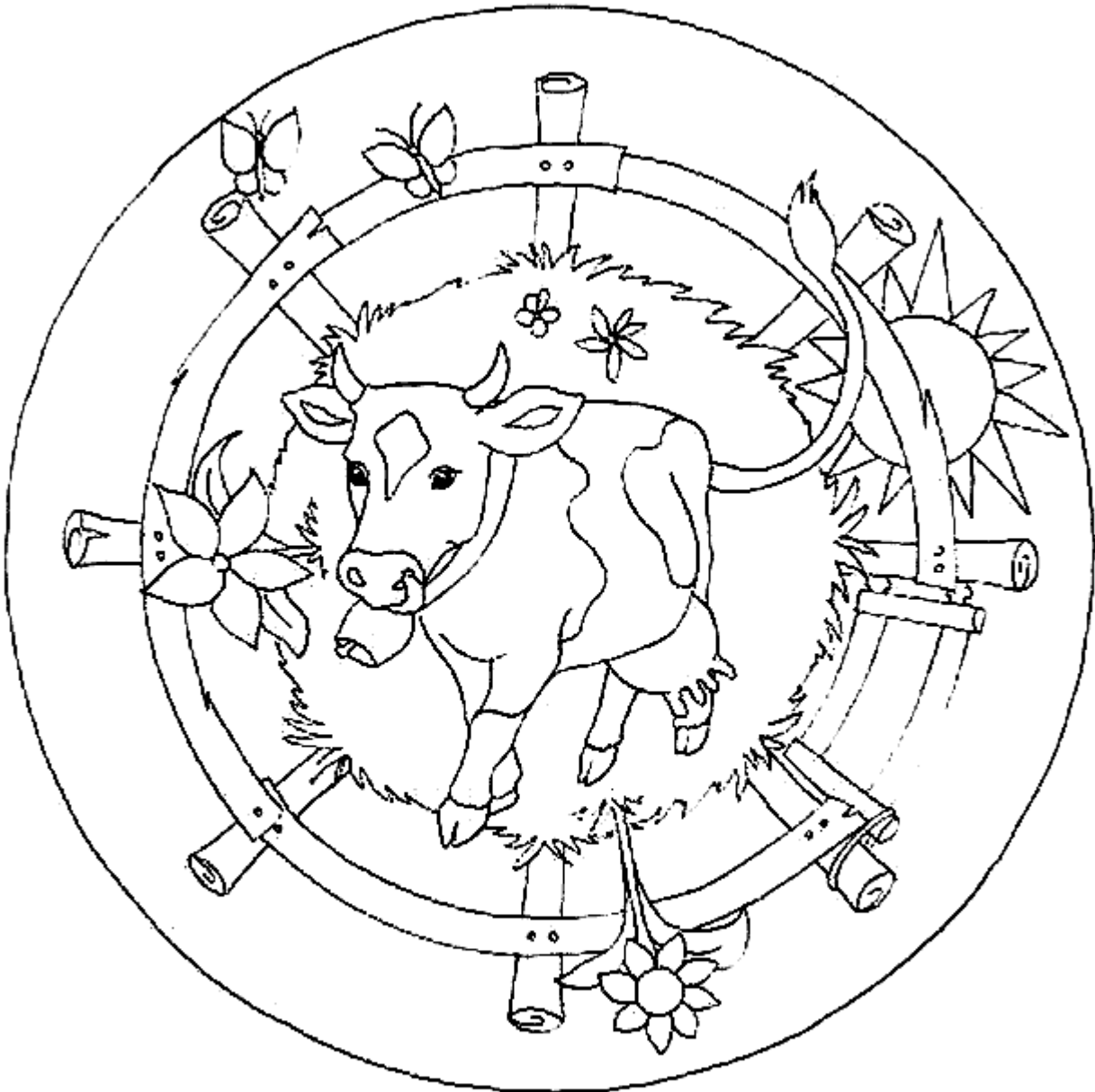
Buiten spelen op kasteel Groeneveld

Op tweede pinksterdag (12 mei) wordt er een leuke dag georganiseerd op kasteel Groeneveld: de Buitenspeelplaats. Buitenspeelplaats Groeneveld is een dag waarop kinderen en hun ouders de natuur en het platteland kunnen beleven. Groeneveld is een 18^e eeuwse landgoed met een belangrijke hedendaagse functie. Het terrein is bijzonder door de combinatie van natuur, cultuur en een moestuin. Adopteer een Koe boer Tupker heeft een boerenbedrijf op dit landgoed.

Op buitenspeeldag zijn er 20 workshops verdeeld over 4 thema's; BuitenDoen, BuitenKunst, BuitenVoedsel en BuitenBeleven. Van hutten bouwen tot kookworkshops, van landschapskunst tot natuuroudercursus, van salade plukken in de wei tot vloten bouwen. Kinderen wandelen zelf hun lunch bij elkaar op de knapzakroute of kruipe in de huid van de boswachter.

Boer Tupker is onderdeel van de knapzakroute. Kinderen kunnen een houten koe melken en/of een zelfgebakken hamburger van de koeien van Tupker nuttigen. Ook is er een kinderboerderij en hebben ze een zelf-ontworpen BoerderijMemorySpel voor Buiten aan de hand waarvan ze de kinderen het reilen en zeilen op de boerderij laten zien. De Buitenspeelplaats Groeneveld wordt georganiseerd in samenwerking met Staatsbosbeheer, KraaybekerhofGroep (biologische catering) Boer Tupker (Adopteer een Koe boer). Zie voor meer informatie de website: www.kasteelgroeneveld.nl

Kleurplaat

Nieuwtjes

Minister Verburg adopteert een koe

In de vorige Koevoet was te lezen dat landbouwminister Gerda Verburg een koe gaat adopteren. De adoptie was oorspronkelijk gepland op 6 februari, maar het bezoek is uitgesteld tot 6 maart. Dan zal de minister een bezoek brengen aan de boerderij van Koos en Monique van der Laan in Kamerik. Het AEK bestuur heeft gezorgd voor een mooi extraatje voor de minister: een kalender met foto's en ervaringen van "onze" boeren en burgers. Zo kan de minister zich ons goed herinneren. Er zijn via de boeren veel mooie inzendingen voor de kalender binnengekomen. Bedankt iedereen!

De Familie Lont is trots

De Cormeijhoeve van familie Lont in Slootdorp heeft de kwaliteitswaarborg gekregen voor zorgboerderijen. En daar zijn ze apetrots op! De kwaliteitswaarborg wordt uitgeven door het steunpunt landbouw en zorg en garandeert dat er op een bedrijf goede zorg geboden wordt. Iedereen is welkom om te komen kijken op de Cormeijhoeve op de open dag van de zorgboerderijen op 21 juni. Meer informatie over de Cormeijhoeve is te vinden op: <http://home.planet.nl/~lont0043/>

Nieuwe Site

Boer Paul Blokker heeft een mooie nieuwe website gemaakt over het bedrijf wat hij runt samen met zijn vrouw Ilse. Naast interessante achtergronden over het bedrijf kunt u hier ook veel verdiepende informatie vinden, zoals bijvoorbeeld over waarom biologische boeren niet van genetische manipulatie houden, hoe homeopathie werkt, en over gezonde voeding. www.natuurlijkvoedsel.nl

LBC NIEUWS

Bezoek BoerENbuur.nl:

In de vorige nieuwsbrief werd boerENbuur geïntroduceerd. Op 15 december is de website www.boerenbuur.nl de lucht in gegaan. Een site met veel ervaring over samenwerking tussen boeren EN burgers. De site is bedoeld om bestaande initiatieven in Nederland zichtbaar te maken, en om de samenwerking tussen boeren en burgers een impuls te geven door het delen van kennis en ervaring.

Via een landkaart maken we bedrijven zichtbaar. Als u op een provincie klikt ziet u de bedrijven die zich aangemeld hebben in die provincie. U klikt op het bedrijf van uw keuze en vindt per bedrijf 1 pagina met informatie over de manieren waarop boeren en burgers kunnen samenwerken op dat bedrijf. Vanaf deze pagina kunt u ook rechtstreeks doorgaan naar de website van het betreffende bedrijf.

De website beoogt om kennis en ervaring te bundelen en toegankelijk te maken op een praktische manier, om samenwerking tussen boeren en burgers te stimuleren. De informatie wordt in stappen aangeboden. De informatie is gestructureerd aan de hand van vragen, die u zich mogelijk ook stelt. Bij elke vraag staat een kort stukje inleidende tekst, met daaronder één of meerdere documenten of links naar nuttige

websites. U kunt de beschikbare documenten inzien en uitprinten, of u kunt verder surfen en antwoorden vinden op uw vragen. Kortom, u kunt met wat extra bagage zelf aan de slag, drempels over, en de kans op succes vergroten.

BoerENbuur wil meer zijn dan een website. Het beoogt een lerend netwerk te zijn van boeren en burens die gezamenlijk een ontwikkeling doormaken op de boerderij. We willen drie faciliteiten ontwikkelen om een lerend netwerk te zijn. De eerste is de organisatie van introductiebijeenkomsten voor boeren en burgers die zich aangemeld hebben bij boerENbuur. De tweede is het vormen van kringen boeren en burgers die samenkomen om kennis en ervaring uit te wisselen. Een kring kan regionaal of thematisch werken. De derde is het toegankelijk maken van wat er in het netwerk gebeurt en geleerd wordt in een intranetomgeving. Daarvoor wordt samengewerkt met stichting Green Valley die de intranetomgeving van greenvalues.nl beheert. Om de leerprocessen te begeleiden bieden Gerwin Verschuur en Anne Stijkel coaching aan.

Adopteer een Koe bedrijven zijn van harte uitgenodigd om zich aan te melden, maar ook particulieren die iets op een boerderij opzetten of andere bedrijven met een intensief contact met burgers zoals bedrijven met Adopteer een Appelboom, boerderijwinkels, abonnementbedrijven, stadsboerderijen, zorgboerderijen, educatieboerderijen en recreatieboerderijen kunnen zich aanmelden. Aanmelding op de website is gratis. Onder de knop 'meer info' kunt u een aanmeldformulier downloaden. U kunt op het aanmeldformulier aangeven welke samenwerkingsmogelijkheden er op uw bedrijf bestaan. U kunt ook uw belangstelling voor vervolgstappen van boerENbuur aangeven.

*Gerwin Verschuur
Schepeje leven*